

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/245771

Plaats
's-Hertogenbosch

op de op 27 februari 2025 ontvangen aanvraag van Woonveste om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De activiteiten gaan over verduurzamingswerkzaamheden aan Koning Willem II plein 3 t/m 9 (oneven), Prinses Beatrixstraat 3 t/m 6, 10, 12, 15, 19, 22 en 25, Prinses Irenestraat 30, 32, 42, 48 en 50, Prinses Margrietplein 1, 7, 11 en 12 en Amalia van Solmsstraat 15 in Drunen, in de gemeente Heusden.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Namens dezen,

Dit document is digitaal ondertekend.

Besluit

Onderwerp

Op 27 februari 2025 hebben wij van Woonveste een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, door het uitvoeren van verduurzamingswerkzaamheden. Deze activiteiten vinden plaats aan Koning Willem II plein 3 t/m 9 (oneven), Prinses Beatrixstraat 3 t/m 6, 10, 12, 15, 19, 22 en 25, Prinses Irenestraat 30, 32, 42, 48 en 50, Prinses Margrieteplein 1, 7, 11 en 12 en Amalia van Solmsstraat 15 in Drunen, in de gemeente Heusden.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit,

- I. aan Woonveste, Afrikalaan 92, 5152 MD te Drunen, de gevraagde vergunning te verlenen, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, van de bepalingen als bedoeld in:
 - artikel 11.37, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten en rustplaatsen of het opzettelijk wegnemen van nesten van de:
 - **huismus** (*Passer domesticus*);
 - **gierzwaluw** (*Apus apus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);voor de periode vanaf de dag na de dag van bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2027;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag en de aanvullende gegevens, voor zover deze gaat over de soorten als bedoeld onder I, onderdeel uitmaakt van dit besluit;
- III. aan dit besluit voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 2.7 'Voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit:
 - Rapportage Nader onderzoek ecologie (deelgebied 2) Diverse straten Drunen, Econsultancy B.V., Rapportnummer: 22625.015, 19 februari 2025 (hierna: nader onderzoek)
 - Rapport Ecologisch activiteitenplan Diverse straten, Drunen, Sweco, Projectnummer: 51026781-005, 27 februari 2025 (hierna: activiteitenplan)
 - Aanvullende gegevens van 8 mei, 9 juli, 12 augustus 9 oktober en 19 november 2025
 - De reactie op het voornemen tot weigeren van 29 januari 2026
 - Bijlage 1: overzichtstekening van de planlocatie
 - Bijlage 2: meldingsformulier start handelingen beschermde soorten (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit en wordt u door dit besluit rechtstreeks in uw belang getroffen, dan kunt u een bezwaarschrift hiertegen indienen. Dit kan tot 6 weken na de dag van verzending van het besluit. De verzenddatum is terug te vinden in de kennisgeving.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Het besluit treedt in werking de dag na verzending van het besluit. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch. De rechter besluit dan of het besluit wordt geschorst.

U kunt ook digitaal verzoeken om een voorlopige voorziening. Zie daarvoor:

<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen van een voorlopige voorziening (griffierecht) en/of het indienen van een beroepschrift.

INHOUDSOPGAVE

BESLUIT	2
PROCEDURELE OVERWEGINGEN	5
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	6
1. WETTELIJK KADER - OMGEVINGSWET	6
1.1 <i>BESCHERMINGSREGIMES</i>	6
1.2 <i>OMGEVINGSVERORDENING NOORD-BRABANT</i>	6
2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP	7
2.1 <i>AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN</i>	7
2.2 <i>ONDERZOEK SOORTEN</i>	7
2.3 <i>MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN</i>	8
2.4 <i>ALTERNATIEVENAFWEGING</i>	8
2.5 <i>BELANG VAN DE AANVRAAG</i>	10
2.6 <i>MAATREGELEN</i>	11
2.7 <i>VOORSCHRIFTEN</i>	15
2.8 <i>STAAT VAN INSTANDHOUDING</i>	17
3. CONCLUSIE	17
BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE.....	18
BIJLAGE 2. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN	19

Procedurele overwegingen

Aanvraag

Op 27 februari 2025 hebben wij van Woonveste een aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder g) ontvangen. De aanvraag is op 8 mei, 9 juli, 12 augustus 9 oktober en 19 november 2025 aangevuld.

Op 11 december 2025 hebben wij een voornemen tot weigeren van de aanvraag gestuurd. Op 29 januari 2026 hebben wij hier een reactie op ontvangen.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/245771.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) volgens artikel 5.10, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als het aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit is gevraagd.

Overige regelgeving

Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving of activiteit onder de Omgevingswet kan aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen. Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan de flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet niet betrokken.

Inhoudelijke overwegingen

1. Wettelijk kader - Omgevingswet

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Paragraaf 11.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de vergunning.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Paragraaf 11.2.3 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Paragraaf 11.2.4 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Voor alle inheemse soorten geldt in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een vergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In onder andere artikel 5.40 en artikel 18.10 van de Ow zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

1.2 Omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening) vastgesteld. Voor een flora- en fauna-activiteit zijn aanvullende kaders vastgelegd. Zo zijn voor bepaalde soorten en handelingen vrijstellingen opgenomen. Deze zijn neergelegd in paragraaf 3.8.2 van de Verordening.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

De aangevraagde activiteiten gaan over verduurzamingswerkzaamheden.

Deze activiteiten vinden plaats aan woningen in diverse straten in Drunen, in de gemeente Heusden.

De volgende adressen behoren tot het plangebied:

- Koning Willem II plein 3 t/m 9 (oneven);
- Prinses Beatrixstraat 3 t/m 6, 10, 12, 15, 19, 22 en 25;
- Prinses Irenestraat 30, 32, 42, 48 en 50;
- Prinses Margrietplein 1, 7, 11 en 12;
- Amalia van Solmsstraat 15.

De bestaande gevels blijven behouden evenals het aanwezige groen in de voor- en achtertuinen. De volgende werkzaamheden zullen plaatsvinden:

- Het waar mogelijk aanbrengen dan wel bijvullen van spouwmuurisolatie;
- Bij veel woningen het vervangen van gevelvoegwerk. Hierbij worden de bestaande voegen uitgehakt en nieuw voegwerk ingevoegd;
- Bij veel woningen het verwijderen van de schoorstenen;
- Het vervangen van kozijnen door nieuwe kozijnen met een HR++ beglazing;
- Het vervangen van de draaidelen van de ramen.
- Het vervangen van de hellende zadeldaken;
- Het vervangen of uitbreiden van de buitenisolatie van de platte lessenaarsdaken;
- Het vervangen van dakpannen;
- Waar mogelijk het isoleren van de vloeren;
- Het toepassen van zonnepanelen;
- Het verven van een aantal buitenmuren;
- Het installeren van een warmtepomp.

De werkzaamheden zullen naar verwachting starten in 2026.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij de aanvraag gevoegde rapportage van het nader onderzoek en in hoofdstuk 3 van het activiteitenplan en de aanvullingen van 8 mei, 9 oktober en 19 november 2025 en 29 januari 2026.

Als vooronderzoek heeft literatuuronderzoek plaatsgevonden (NDFF/verspreidingsatlassen). In oktober 2023 heeft een veldbezoek in het kader van een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden.

Het nader onderzoek naar huismus heeft plaatsgevonden in 2024 volgens het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2023). Het nader onderzoek naar gierzwaluw heeft plaatsgevonden in 2024 volgens het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023). Het nader onderzoek naar de gewone dwergvleermuis en de laatzvlieger heeft plaatsgevonden in 2024 op basis van het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus).

Overwegingen afwijking van het Vleermuisprotocol 2021

Het onderzoek naar kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger bij de Amalia van Solmsstraat 15 is niet conform het Vleermuisprotocol 2021 uitgevoerd. Er is in deze woning echter een kraamverblijfplaats van de laatvlieger aangetroffen. Het is daarom uit te sluiten dat er een kraamverblijfplaats van de laatvlieger is gemist bij deze woning.

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

De aanvrager geeft aan dat er:

- 4 nesten van de huismus;
- 1 nest van de gierzwaluw;
- 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis;
- 1 kraamverblijfplaats van de laatvlieger;

aanwezig zijn in het plangebied.

Door de werkzaamheden worden de nesten en verblijfplaatsen vernield of beschadigd en worden vleermuizen verstoord.

De nesten van de huismus bevinden zich aan de Prinses Beatrixstraat 19 en 25 en het Prinses Margrietplein 7 en 11. De nesten bevinden zich onder de dakpannen, bij de dakgoot. Er zijn ook nesten aanwezig in aangrenzende woningen van het plangebied. Deze nesten blijven behouden, maar kunnen tijdelijke worden verstoord door de werkzaamheden wat de functionaliteit van de nesten kan aantasten.

Het nest van de gierzwaluw bevindt zich aan het Prinses Margrietplein 11, achter de dakgoot.

De exact locatie van de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is niet bekend. Er is een paarterritorium waargenomen binnen het plangebied. Het is aannemelijk dat de paarverblijfplaats zich in de woningen binnen het paarterritorium bevindt.

De invliegopening van de kraamverblijfplaats van de laatvlieger bevindt zich aan de Amalia van Solmsstraat 15, onder de kantpannen. Er zijn hier op 1 avond, 3 aantikkende en invliegende individuen waargenomen.

2.4 Alternatievenafweging

Er zijn geen redelijke alternatieven mogelijk die zullen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger te verlenen.

Locatie

Het project is locatie gebonden vanwege de verduurzaming en renovatie aan de bestaande woningen en kunnen daardoor op een andere locatie niet plaatsvinden. Het betreft onder andere het isoleren van woningen en het vervangen van de dakbedekking wat altijd locatie gebonden is. De initiatiefnemer dient noodzakelijk onderhoud aan de woningen uit te voeren om te voldoen aan de energie-eisen die door de Rijksoverheid zijn gesteld. In het kader van de verplichtingen uit het Energieakkoord, Klimaatakkoord en de Nationale Prestatieafspraken 2025–2035 dienen de woningen minimaal gerenoveerd te worden. Al deze werkzaamheden kunnen niet op een andere locatie worden uitgevoerd.

Inrichting

Bij de verduurzamingswerkzaamheden wordt de inrichting van de woonwijk niet veranderd aangezien de gevels behouden blijven. Daarnaast blijft het aanwezige groen in de voor- en achtertuinen behouden. Een alternatieve inrichting gedurende en na de werkzaamheden is daarom niet aan de orde en tevens niet mogelijk gezien de ingreep en het een locatie gebonden renovatie betreft van bestaande woningen.

Werkwijze

Verduurzaming is een oplossing waarmee woningen met relatief weinig werkzaamheden en materiaal bewoon- en verhuurbaar blijven. Door middel van renovatie kunnen de woningen voldoende worden opgeknapt en energetisch worden verbeterd, zodat zij zowel op het gebied van binnenhuisklimaat als ook op het gebied van energiebesparing voldoen aan de minimale eisen vanuit de Rijksoverheid.

Een alternatief voor renovatie is om de woningen in de huidige staat te handhaven. Op deze wijze wordt echter niet voldaan aan de gestelde energiebesparingseisen die door de Rijksoverheid zijn opgelegd. Daarnaast kan in een dergelijk scenario niet worden bijgedragen aan een vermindering in energieverbruik en een reductie in CO₂-uitstoot, wat niet in lijn is met het ondertekende Klimaatakkoord. Tevens kan niet worden gewaarborgd dat het klimaat in de woningen voldoet aan de minimale eisen op het gebied van tocht, kou, vocht en mogelijke gezondheidsrisico's zoals schimmel. De woningen in hun huidige staat handhaven impliceert tevens dat er geen bijdrage kan worden geleverd aan de verlaging van de woonlasten.

Een ander alternatief voor renovatie, is het slopen van de woningen en het realiseren van vervangende nieuwbouw op dezelfde locaties. Maar gezien de druk op de woningmarkt, effecten voor huurders, financiën, circulariteit en milieu-afweging (stikstof-uitstoot en afvalstromen) is renovatie een beter alternatief. Daarnaast geldt bij dit scenario echter dat met zekerheid alle oorspronkelijke vaste voortplantings-, rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten verdwijnen. Tevens zullen in deze situatie voor een langere periode geen permanente duurzame alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de aanwezige beschermde soorten. Bij renovatie bestaat de mogelijkheid dat locatie gebonden soorten zoals de huismus en gierzwaluw de huidige ruimtelijke invulling met permanente kasten gemakkelijker accepteren dan volledige nieuwbouw. Daarnaast zullen op een kortere termijn weer permanente alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn in de gerenoveerde woningen, omdat renovatie doorgaans een kortere doorlooptijd heeft dan sloop en nieuwbouw.

Ecologisch gezien is het beste alternatief om de werkzaamheden zodanig aan te passen dat beschermde functies van beschermde soorten in de woningen niet worden verstoord, beschadigd of vernield. In plaats van spouwisolatie kan bijvoorbeeld worden gekozen om van binnenuit of van buitenaf te isoleren, de daken kunnen van binnenuit worden geïsoleerd en de ramen kunnen worden vervangen zonder het verwijderen van de kozijnen. Het isoleren binnen in de woningen is echter niet gewenst en werkbaar evenals dat de geëiste energiedoelen niet behaald worden. Bij interne isolatie van de gevels blijven koudebruggen bestaan bij de wanden die haaks op de buitenmuren staan. Bij van buitenaf isoleren zal een schil rond de gevels worden aangebracht en zal eenzelfde verstoring optreden als bij de huidige plannen op de beschermde vast rust- en voortplantingsplaatsen. De huidige daken zijn verder in een slechte staat met geregeld kapotte of scheve dakpannen en daarmee voorkomende vocht- en tochtproblemen. Omdat de dakpannen toch vervangen moeten worden, heeft dakisolatie van binnenuit geen meerwaarde in het verminderen van verstorende werkzaamheden aan het dak ten opzichte van beschermde functies. Daarnaast geeft de buitendaks isolatie een hogere isolerende waarde dan de binnendaks renovatie.

Planning

Woonveste heeft een afspraak om de verduurzamingsopgave van deze woningen in Drunen voor 2028 te realiseren. De planning van de werkzaamheden wordt dusdanig afgestemd op alle aanwezige beschermde soorten dat de effecten van de ingreep op deze soorten zo beperkt mogelijk blijven.

2.5 Belang van de aanvraag

In de aanvraag zijn de belangen voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger te verlenen.

De omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is gevraagd op grond van de belangen 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 8.74j, eerste lid, onder b en 8.74k, eerste lid, onder b van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Het doel van de verduurzaming is om de woningen voor de huurders van Woonveste energetisch te verbeteren en daarnaast bij te dragen aan de vanuit de overheid beoogde energietransitie en milieudoelen. Naast het waarborgen van een gezond binnenhuisklimaat voor bewoners, heeft de verduurzaming als belangrijk doel om aan de energiebesparingseisen te voldoen die door de Rijksoverheid zijn opgelegd. De Rijksoverheid stelt dat alle huurwoningen van woningcorporaties in 2030 gemiddeld energie-label A of beter dienen te hebben, en vanaf 2050 CO₂-neutraal dienen te zijn. Om de doelstellingen uit het klimaatakkoord te behouden, is het essentieel dat zo spoedig mogelijk wordt gestart met het verduurzamen en energiezuiniger maken van de bestaande woningvoorraad. De gemeente Heusden, huurdersvereniging Heusden en Woonveste hebben in de prestatieafspraken 2025 afspraken gemaakt ten aanzien van verduurzaming, verlaging energiebehoefte en een verlaging van de energielasten voor de huurders. In relatie tot gemeentelijke armoedebeleid, gezondheid en welzijn is deze verduurzaming een zeer positieve bijdrage. Gezien het grotere belang van de vermindering CO₂-uitstoot en gasbesparing heeft Woonveste onder andere de woningen uit dit project in Drunen geselecteerd om te verduurzamen. Vele woningen hebben nu lage energielabels variërend van D tot en met G en worden geïsoleerd naar labels A+++ (de isolatiestandaard). Met deze isolatiestandaard zijn de woningen geschikt om gasloos te verwarmen en gereed voor de toekomst (2050 en verder). Daarnaast worden de woningen voorzien van warmtepompen, zonnepanelen en elektrisch koken waardoor de gasaansluiting komt te vervallen. Er wordt door de isolatiewerkzaamheden bijgedragen aan het terugdringen van het energieverbruik (door betere isolatie) en reductie van CO₂, wat ten gunste is het oplossen van de klimaatproblematiek.

De beperkte isolatie, grote temperatuurverschillen, lokale tocht en onvoldoende ventilatie leidt tot vocht in de woningen, waardoor condensatie en schimmelvorming ontstaat. Dit zorgt voor een verslechtering van het binnenklimaat van de woningen voor bewoners. Een dergelijke situatie is niet duurzaam en niet bevorderlijk voor de gezondheid van de bewoners. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat vocht- en schimmelproblemen vooral voorkomen in woningen gebouwd voor 1992 (Ginkel et al., 2012, GGDRichtlijn medische milieukunde). De betreffende woningen in het plangebied vallen onder deze categorie, waardoor dergelijke vocht-, tocht- en schimmelproblemen aan de orde kunnen zijn in de woningen. In geval deze (gezondheid) problemen op dit moment nog niet in de woningen aan de orde zijn, is preventief handelen met oog op onoverkoombare risico's in belang van de bewoners essentieel. De kans op deze risico's wordt met de jaren alsmaar groter door slijtage en gebruik van de woningen.

Een gebrekkig binnenklimaat van de woningen kan resulteren in klachten in de vorm van kou, tocht, vocht en schimmel, met de bijbehorende veiligheids- en gezondheidsrisico's. Er bestaat een verband tussen de aanwezigheid van vocht en schimmel in een woning en een verhoogd voorkomen van symptomen zoals astma, bronchitis, chronische verkoudheid en reumatische aandoeningen (bron: <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/ventilatie/woning-ventileren/>). Volgens onderzoek van het RIVM in 2015, zijn er aanwijzingen voor samenhang tussen vocht in een woning en astma, klachten van luchtwegen, hoesten, piepende ademhaling, benauwdheid en infecties aan de luchtwegen bij kinderen (RIVM, 2015, Vragen en antwoorden Vocht en Schimmels in woningen). Naast dat de gezondheid en welzijn van burgers prioriteit heeft, is een gebrekkig binnenklimaat niet in lijn met de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid.

2.6 Maatregelen

In het activiteitenplan (hoofdstuk 7) en de aanvullende gegevens van 8 mei, 9 juli, 12 augustus en 19 november 2025 en 29 januari 2026 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger zoveel mogelijk te voorkomen.

In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

Huisumus

Tijdelijke voorzieningen huismus

- Er worden per nestlocatie die verloren gaat 2 tijdelijke nestkasten (type HMP2, HMT2 of vergelijkbaar) geplaatst ter compensatie van de huismusnesten die verloren gaan. Eén HMT2-kast biedt ruimte voor twee nestlocaties, in dat geval wordt er 1 kast geplaatst per nestlocatie die verloren gaat. De kasten zullen voldoen aan de volgende eisen:
 - Er worden meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden, waarbij de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen of waarbij de ene nestingang niet zichtbaar is voor de huismus bij de andere nestingang;
 - De kasten worden op minimaal 3 meter hoogte geplaatst;
 - De tijdelijke kasten worden zo dicht mogelijk (binnen 200 meter) bij de oorspronkelijke nestlocatie opgehangen;
 - De tijdelijke kasten hebben een kunstmatige nestruimte van minimaal 12,5 x 12,5 x 12,5 centimeter en een invliegopening met een diameter van 3,4 centimeter;
 - De tijdelijke kasten worden aan een noord- of oostgevel gehangen, wanneer dit niet mogelijk is zal de kast in de schaduw van een dakgoot of dakoverstek gehangen worden.
- Er worden per nestlocatie die mogelijk verstoord worden door de werkzaamheden ook 2 tijdelijke kasten geplaatst.
- De kasten worden minimaal 3 maanden voorafgaand aan het ongeschikt maken geplaatst.
- De exacte locaties van de te plaatsen kasten en foto's van de ophang- en inbouwlocaties zullen in het logboek worden verwerkt en later worden opgestuurd naar de provincie Noord-Brabant.

Permanente voorzieningen huismus

- Tijdens het project worden er per nestlocatie die verloren gaat 2 inbouwvoorzieningen (type Unitura HMP2, Unitura HMP3 of vergelijkbaar) gerealiseerd in de te verduurzamen woningen.
- Deze worden geplaatst onder de dakgoten en bij de kopgevels.
- Er zal voldaan worden aan de randvoorwaarden en maatvoeringen zoals gesteld in het kennisdocument (BIJ12, 2023).

Gierzwaluw

- De woning waarin het gierzwaluwnest is aangetroffen wordt buiten het broedseizoen van de gierzwaluw gerenoveerd. Deze woning wordt vanaf 15 september ongeschikt gemaakt en is uiterlijk 14 april van het volgende jaar weer beschikbaar zijn voor de gierzwaluw.
- Mocht het tijdens de werkzaamheden blijken dat door omstandigheden de werkzaamheden niet binnen de geplande periode kunnen worden gerealiseerd, wordt er voor terugkomst van de gierzwaluwen alternatieve verblijfplaatsen aangeboden binnen een straal van 200 meter van de originele locatie. De kasten zullen type GZTH1 of vergelijkbaar zijn.
- Tijdens het project worden 3 inbouwvoorzieningen (type GZP2 van Unitura) gerealiseerd in de te verduurzamen woningen.
- Deze worden geplaatst onder de dakgoten en bij de kopgevels net als in de huidige situatie.
- De kasten zullen geplaatst worden volgens de randvoorwaarden en maatvoeringen zoals gesteld in het kennisdocument (BIJ12, 2023).

Gewone dwergvleermuis

Tijdelijke voorzieningen gewone dwergvleermuis

- Er worden per verblijfplaats die verloren gaat 4 tijdelijke vleermuiskasten (type VMT1a, VMPPM1s of vergelijkbaar) gerealiseerd. De kasten zullen voldoen aan de volgende eisen:
 - De tijdelijke kasten worden op verschillende locaties aangeboden met verschillende microklimaten. Door verschillen in locatie/expositie op de zon is er een groot aanbod aan verschillende microklimaten. De kasten worden ook op verschillende zonrichtingen opgehangen;
 - De tijdelijke kasten bevinden zich buiten het bereik van predatoren;
 - De tijdelijke kasten worden opgehangen op minimaal 4 meter hoogte;
 - De invliegopening is niet verlicht en vrij van obstakels;
 - De tijdelijke kasten zijn vrij van verstoring;
 - De tijdelijke zomer- en paarverblijfplaatsen voldoen aan de minimale interne afmeting: breedte: 15 centimeter; hoogte: centimeter; diepte: 2 centimeter (1 laag);
 - De tijdelijke kasten worden zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaatsen opgehangen. Voor tijdelijke zomer- en paarverblijfplaatsen geldt dat de kasten binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats worden opgehangen.
- De exacte locaties van de te plaatsen kasten en foto's van de ophang- en inbouwlocaties zullen in het logboek worden verwerkt en later worden opgestuurd naar de provincie Noord-Brabant.
- Er wordt rekening gehouden met een gewenningsperiode van 3 maanden.

Permanente voorzieningen gewone dwergvleermuis

- Er worden per vleermuisverblijfplaats die verloren gaat 4 vleermuisvoorzieningen (type VMPPM1s (geschakeld) van Unitura, of vergelijkbaar) ingebouwd in de bebouwing in het plangebied.
- Voor de permanente vleermuiskasten worden onder andere de volgende eisen aangehouden (BIJ12, gewone dwergvleermuis, 2024):
 - De permanente kasten worden op verschillende locaties aangeboden met verschillende microklimaten. Door verschillen in locatie/expositie op de zon is er een groot aanbod aan verschillende microklimaten. De kasten worden ook op verschillende zonrichtingen ingebouwd.
 - De kasten bevinden zich buiten het bereik van predatoren;
 - De invliegopening is niet verlicht en vrij van obstakels;
 - De kasten zijn vrij van verstoring;

- De permanente zomer- en paarverblijfplaatsen voldoen aan de minimale interne afmeting: Breedte: 15 centimeter; Hoogte: 80 centimeter; Diepte: 2 centimeter (1 laag).
- Het inbouwen van de kasten zal onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige plaatsvinden. De foto's van de inbouwkasten zullen in het logboek worden vermeld en later aan het bevoegd gezag worden verstrekt.

Laatvlieger

Permanente voorzieningen laatvlieger

- Het ongeschikt maken en het uitvoeren van de werkzaamheden zal zo worden uitgevoerd, dat er gedurende de werkzaamheden te allen tijde minimaal 4 kopgevels beschikbaar zijn voor de laatvlieger. De geschikte kopgevels zijn nog niet geïsoleerde spouwmuren en daken van woningen. Deze uitwijkwoningen bevinden zich binnen 200 meter van de locatie met de laatvliegerkraamkolonie. De adressen die geschikt zijn als uitwijkmogelijkheid voor de laatvlieger zijn weergegeven in de aanvullingen van 8 mei 2025.
- Er zullen in totaal 4 kopgevels, inclusief een aansluitende daklaag, geschikt worden gemaakt voor de laatvlieger. Hier zal in elk geval de Amalia van Solmsstraat 15 (de huidige verblijfplaats) onder vallen. Dit houdt in dat bij deze kopgevels de nok (ter hoogte van de zolder) niet geïsoleerd zal worden en dat er een toegang tussen het dak en de spouw zal zijn. De kopgevels zullen wat betreft expositie variëren op zon en schaduw, waardoor er een grotere gradiënt aan microklimaten wordt gerealiseerd. Dit zal plaatsvinden op de volgende adressen:
 - Amalia van Solmsstraat 15 (west);
 - Amalia van Solmsstraat 16 (west);
 - Amalia van Solmsstraat 27 (oost);
 - Prinses Maria Stuartstraat 2 (zuid).
- In de kopgevels die geschikt worden gemaakt voor de laatvlieger, zullen geen inbouwvoorzieningen voor de gewone dwergvleermuis worden ingebouwd.

Monitoring laatvliegerverblijfplaats

- Er wordt een driejarige monitoring uitgevoerd vanaf 2027.
- In de kraamperiode wordt tweemaal per jaar in een tijdsbestek van één uur na zonsondergang met een tussenperiode van minimaal 20 dagen tussen de twee veldbezoeken met een batdetector beoordeeld of vleermuizen gebruik maken van de permanente voorzieningen.
- De informatie hierover wordt gedocumenteerd en bij het einde van de monitoring (na 3 jaar) gedeeld met het bevoegd gezag ODBN.
- Wanneer blijkt dat de voorzieningen na 3 jaar niet in gebruik zijn, zal de monitoring worden uitgebreid naar 5 jaar om zo een beter beeld te krijgen van de ingebruikname van de voorzieningen voor de laatvlieger.

Ongeschikt maken en controlerende

Ongeschikt maken - planning

- Het ongeschikt maken van de woningen zal uitgevoerd worden in de actieve periode van vleermuizen, globaal lopend van 1 april tot 15 oktober, bij een avondtemperatuur van minimaal 10°C. Vanwege het broedseizoen voor de huismus en de gierzwaluw zal het ongeschikt maken van de bebouwing uitgevoerd worden tussen 15 september en 15 oktober.

- Het ongeschikt maken van de bebouwing waar de kraamkolonie zich bevindt staat gepland tussen 15 september en 1 oktober 2026. Tijdens het ongeschikt maken worden er exclusion flaps geplaatst die groot genoeg zijn voor de laatvlieger.

Ongeschikt maken - methode

- Het ongeschikt maken voor de huismus zal plaatsvinden door het aanbrengen van spouwborstels. Deze borstels worden strak onder de eerste rij dakpannen aangebracht aan weerszijden van alle woonblokken. Daarnaast worden spouwborstels geplaatst bij alle ruimtes tussen de dakrand en de rolluiken. Bij het ongeschikt maken van de woonblokken voor de huismus, wordt tevens rekening gehouden met alle aangetroffen beschermde functies van andere soorten en de zorgplicht.
- Het ongeschikt maken voor vleermuizen wordt uitgevoerd door voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden alle potentiële invliegopeningen ongeschikt te maken middels het aanbrengen van exclusion flaps en het oplichten en indien nodig dichtzetten van loodslabben.
- Het ongeschikt maken van de woning met de laatvliegerkolonie wordt gerealiseerd door voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden alle potentiële invliegopeningen ongeschikt te maken middels het aanbrengen van laatvlieger geschikte exclusion flaps.
- Indien de spouwmuur doorlopend is met meerdere open stootvoegen wordt om de twee meter een exclusion flap geplaatst en in de tussenliggende open stootvoegen wordt schuimrubber geplaatst.
- Tevens wordt gebruik gemaakt van spouwborstels om te voorkomen dat vleermuizen alsnog via aangrenzende woningen in de te rooveren/verduurzamen woningen terecht komen. Hier wordt gebruik van gemaakt als er geen werkzaamheden worden uitgevoerd aan naastgelegen woningen.
- Het verwijderen van de kantpannen zal onder ecologische begeleiding plaatsvinden
- Op het moment van ongeschikt maken en de 3 daaropvolgende nachten zullen de weersomstandigheden tijdens de eerste 2 uur na zonsondergang overeenkomen met de eisen die het Vleermuisprotocol 2021 stelt voor de weersomstandigheden tijdens het onderzoek doen naar zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger. Wel zal het de gehele controlerende droog zijn.

Controlerende

- Na het ongeschikt maken van de woningen voor de huismus en gierzwaluw en voor de aanvang van de verstorende werkzaamheden zal een controle uitgevoerd worden door een ter zake kundige ecooloog om te controleren dat het ongeschikt maken van de ruimte gelukt is en geen huismussen en gierzwaluwen in het gebouw kunnen komen. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controlerende, aanvullende maatregelen voorgesteld.
- Na afloop van het ongeschikt maken van de woningen wordt een controlerende uitgevoerd ten behoeve van vleermuizen. Hierbij wordt met behulp van batdetectors tijdens het in- of uitvliegmoment gecontroleerd of er bij de bekende verblijfplaatsen en de directe omgeving ervan, in- of uitvliegende vleermuizen aanwezig zijn. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controlerende, aanvullende maatregelen voorgesteld.
- Tussen het ongeschikt maken en de controlerende zullen minimaal 3 dagen zitten, zodat de vleermuizen de tijd hebben om de verblijfplaats te verlaten. Na de controlerende zullen de vleermuizen geen toegangsmogelijkheden meer hebben tot de bebouwing.

- Pas wanneer de ecooloog expliciete toestemming heeft gegeven, zal er gestart worden met de renovatie-/verduurzamingswerkzaamheden. De omstandigheden van de controlerende zullen beschreven worden in het logboek.

Het voorlopige kastenplan voor de tijdelijke voorzieningen is opgenomen in de aanvullingen van 12 augustus 2025.

2.7 Voorschriften

Wij nemen in aanvulling op voorgestelde maatregelen de volgende voorschriften op om de staat van instandhouding te kunnen borgen voor de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden beginnen bekend is, maar uiterlijk 2 werkdagen voor de start van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De vergunninghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, als bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze vergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan dit besluit verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van dit besluit en de daaraan verbonden voorschriften, zo dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de activiteiten (inclusief alle maatregelen die er voor de soorten worden genomen) uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het activiteitenplan (hoofdstuk 7) en de aanvullende gegevens van 8 mei, 9 juli, 12 augustus en 19 november 2025 en 29 januari 2026.
7. In alle gevallen waarin in dit besluit wordt afgeweken van het activiteitenplan, het mitigatieplan of andere bij de aanvraag behorende documenten is dit besluit leidend.
8. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ (hierna: ecooloog) op het gebied van de soorten waarvoor vergunning is verleend.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO): <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/ecologisch-deskundige>

9. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken, uitvoeren van de controleronde en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen.
10. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op eerste verzoek van een toezichthouder te worden gegeven.
11. De vergunninghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen voor het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven. Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden, uiterlijk 2 werkdagen voor de start van de werkzaamheden. Mail het ecologisch werkprotocol naar info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.
12. Zodra alle handelingen en activiteiten zijn uitgevoerd die betrekking hebben op de beschermde soorten opgenomen in de vergunning, dient de afronding van de werkzaamheden bij ons te worden gemeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gerealiseerde permanente voorzieningen, het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen en de inrichting van het plangebied. Dit dient u te doen door het logboek naar ons op te sturen via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

De algemene voorschriften zijn opgenomen voor een juiste toepassing en naleving van de vergunning door de vergunninghouder en gemachtigde(n).

Specifieke voorschriften

Huismus

13. Binnen een straal van 10 meter van de alternatieve huismusvoorzieningen dient opgaand groen van minimaal 2 meter hoog aanwezig te zijn. Dit moet bestaan uit winterhard groen.

Dit voorschrift wordt opgenomen om de functionaliteit van de alternatieve voorzieningen te waarborgen

Gierzwaluw

14. Tijdens het broedseizoen van de gierzwaluw (15 april tot en met 15 september) dient de oorspronkelijke verblijfplaats of dienen de permanente voorzieningen voor de gierzwaluw beschikbaar en functioneel te zijn om als broedlocatie te kunnen dienen.

Dit voorschrift is opgenomen omdat er bij de voorgestelde maatregelen staat dat indien er onvoorziene omstandigheden zijn er tijdelijke gierzwaluwkasten worden gerealiseerd. Het betreft echter enkel 1 gierzwaluwverblijfplaats waardoor het redelijkerwijs mogelijk is om de permanente voorzieningen ruim voor aanvang van het broedseizoen gereed te hebben. Gierzwaluwen zijn erg plaats getrouw, waardoor tijdelijke voorzieningen niet of minder effectief zijn.

Gewone dwergvleermuis

15. De permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis dienen te voldoen aan de voorwaarden die zijn genoemd in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2024). Het gaat hier met name om de minimale hoogte waarop de voorzieningen geplaatst dienen te worden en de gewenningsperiode.

Dit voorschrift is opgenomen omdat er bij de voorgestelde maatregelen niet staat op welke hoogte de voorzieningen worden geplaatst. Indien de kasten te laag worden geplaatst is de functionaliteit van de voorzieningen niet gewaarborgd. Daarnaast staat er bij de maatregelen niet dat de gewenningsperiode van de voorzieningen tijdens de actieve periode van de gewone dwergvleermuis moet plaatsvinden.

2.8 Staat van instandhouding

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden komt de staat van instandhouding van de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger niet in het geding. Dit omdat voor, tijdens en na de werkzaamheden maatregelen worden getroffen.

3. Conclusie

De gevraagde omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet, voor een flora- en fauna-activiteit, wordt voor de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger en beschreven activiteiten verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden.

Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie

Figuur 1. Plangebied diverse straten te drunen. De activiteiten vinden plaats binnen de omliggende gebieden.

Bijlage 2. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten Omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/245771	
Naam initiatief	Renovatie diverse woningen te Drunen	
vergunningsperiode	voor de periode vanaf de dag na de dag van bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2027	
Vergunninghouder	
Naam aanvrager	
Adres	
PC-Woonplaats	
<u>Gegevens werkzaamheden:</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	
Telefoonnummer (vast)	
Telefoonnummer (mobiel)	
Contactgegevens ecooloog betrokken bij uitvoering	
Locatie(s) werkzaamheden	
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen	
Datum start werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 werkdagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	